

RAAP BELGIË – RAPPORT 1158

ARCHEOLOGIE NOTA

Windturbines, Haagdam te Temse

[DEEL II: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2025A217

Landschappelijk bodemonderzoek – 2025B81

[COLOFON]

[TITEL] Archeologienota Windturbines, Haagdamb te Temse
Deel II: Programma van Maatregelen
Bureauonderzoek – 2025A217
Landschappelijk bodemonderzoek –2025B81

[VERSIE] 10 maart 2025

[AUTEUR(S)] Derweduwen N., Philipsen F.

[PROJECTLEIDER] Derweduwen N.

[PROJECTMEDEWERKERS] Calis J.

[PROJECTBEGELEIDER]

[AARDKUNDIGE] Philipsen F.

[RAAPPROJECT] TEW101

[ERKEND ARCHEOLOOG] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België BV, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] Agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP België BV
Begoniastraat 13
9810 Eke
Telefoon 09/311 56 20
E-mail: raap@raap.be
Website: www.raap.be

© RAAP België BV, 2025

RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

[DOOR VERGUNNINGVERLENER IN DE VERGUNNING OP TE NEMEN VOORWAARDEN]

Er dient geen aanvullend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. Het volledige terrein wordt vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave.....	3
1 Inleiding	4
1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Samenvatting van het vooronderzoek	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
2.1 De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek	6
2.2 De aan-/afwezigheid van een archeologische site	6
2.3 Impactbepaling.....	6
2.4 Waardering van de archeologische site	6
2.5 Bepaling van de maatregelen	6
3 Programma van maatregelen – geen vervolg	7
4 Bibliografie	8
5 Lijsten van opgenomen figuren en tabellen	9
5.1 Figuren:.....	9
5.2 Tabellen:.....	9

1 INLEIDING

Dit programma van maatregelen is het tweede onderdeel van de archeologienota die door RAAP België werd opgesteld in het kader van het opmaken van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het plangebied Haagdam (Temse). Dit document bevat de adviezen en/of maatregelen die werden opgesteld op basis van het tot nu toe uitgevoerde archeologische vooronderzoek (bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek), beschreven in het bijgaande eerste deel: verslag van resultaten).

Het advies is om een deel van het plangebied aanvullend te onderzoeken. De redenering die aan de basis ligt voor dit advies wordt in het hoofdstuk 'Gemotiveerd advies' uiteengezet. De verdere maatregelen die aan dit advies zijn gekoppeld worden toegelicht in één of meer programma's van maatregelen in de daar op volgende hoofdstukken.

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Tabel 1. Administratieve gegevens.

Projectcodes agentschap Onroerend Erfgoed ¹ :			
- Projectcode bureauonderzoek	2025A217		
- Projectcode landschappelijk bodemonderzoek	2025B81		
Onderzoekskader	Opstellen van een archeologienota voor de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen		
Erkend archeoloog	RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)		
Naam plangebied	Windturbines		
Adres	Haagdam		
Deelgemeente/gemeente	Temse		
Provincie	Oost-Vlaanderen		
Kadastrale gegevens	Zie bijlage 1		
Oppervlakte betrokken percelen	261.769 m ²		
Oppervlakte plangebied	261.769 m ²		
Oppervlakte geplande bodemingrepen	12.643 m ²		
Bounding box in Lambert-coördinaten:	zuidwest: noordoost:	X: 139961.46 X: 145270.38	Y: 201997.89 Y: 204827.30

1.2 SAMENVATTING VAN HET VOORONDERZOEK

RAAP België voerde in januari 2025 een archeologisch vooronderzoek uit in het plangebied Windturbines, Haagdam te Temse. Het onderzoek kadert binnen een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, er worden 2 windturbines ingepland. Het archeologisch vooronderzoek heeft tot doel na te gaan of er kans is op de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Er zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historische context van het plangebied. Op basis daarvan is een archeologische verwachting opgesteld en is er nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed. Deze onderzoekstappen hebben geleid tot een advies.

Het plangebied is gelegen op de Wase Cuesta, dicht tegen het hoogste punt. Ten oosten van het plangebied ontspringt de Gouwstraatbeek die afwatert naar de Barbierbeek in het noorden. De bodem staat gekarteerd als een vochtige zandleemgrond. Daarnaast wordt deze omgeving gekenmerkt door het systeem van bolle akkers, een verschijnsel uit de 15de-16de eeuw waarbij de akkers

¹ Voor elke fase van vooronderzoek is een projectcode bekomen bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Deze projectcode is op alle documenten van het vooronderzoek, registratie, verpakking van vondstenmateriaal en verpakking van stalen aangebracht.

werden opgehoogd in functie van grondverbetering. Dit zorgde er vaak voor dat het originele loopniveau onaangetast bewaard is gebleven. Hierdoor is echter ook de originele topografie niet meer zichtbaar.

Deze landschappelijke gunstige situatie zorgt voor een matige tot hoge kans op het aantreffen van archeologische sporen en vondsten zowel uit de periode van de jager-verzamelaars als de jongere archeologische periodes. Door de aanwezigheid van het *Koningsforeest* is de verwachting voor sporen uit de vroege en volle middeleeuwen eerder laag. Dit bosrijk gebied werd pas ontgonnen in de 13de eeuw. Getuigen hiervan zijn de sites met walgracht in de omgeving van het plangebied.

Enkele CAI-meldingen binnen en in de directe omgeving van het plangebied staven deze verwachting. Tijdens veldprospecties werden verschillende lithische werktuigen aangetroffen. Het merendeel van de vondsten kon niet scherper gedateerd worden dan de steentijden, ook het type werktuig werd niet nader toegelicht. Verder werden twee sites met walgracht opgetekend binnen het plangebied, namelijk het Tempeliershof en de site Blauwhof.

De geplande werken bestaan uit het oprichten van twee windturbines. Hiertoe worden voor elke turbine een fundering, werkplatform, toegangsweg en aansluitingscabine voorzien. Deze werken reiken minimaal 20 cm diep. Dit betreft enkel de permanente toegangsweg. De overige ingrepen reiken minimaal 45 cm diep, waarbij de intentie is om de onstabiele teelaarde weg te graven. Voor de zuidelijke zone, ten zuiden van de Blauwhofstraat, is er geen impact aangezien deze zone gekarteerd staat als GGA-zone. Op basis van louter het bureauonderzoek kunnen echter geen uitspraken gedaan worden over de bodemgaafheid en bodemopbouw in het noordelijk deel van het plangebied. Daarom is er een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd in het noordelijke deel van het plangebied.

Er werden bij het landschappelijke bodemonderzoek 23 boringen uitgevoerd. Deze laten zien dat er in het noordelijke deel van het plangebied inderdaad bolle akkers zijn aangelegd. Door die aanleg is de bodem, en dus ook het oorspronkelijke archeologische niveau, in zekere mate beschadigd. Hierdoor worden er geen intacte steentijd-artefactensites meer in het onderzoeksgebied verwacht. Er kunnen wel nog altijd archeologische sporensites worden verwacht, maar de archeologische impact van de geplande werken is zodanig beperkt dat de inspanningen van aanvullend archeologisch onderzoek niet zullen opwegen tegen de verwachte kenniswinst. Er wordt daarom geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

In dit hoofdstuk voorafgaand aan het feitelijk programma van maatregelen (al dan niet bestaande uit meerdere onderdelen) wordt duidelijk gemaakt waarom er op basis van het archeologische vooronderzoek al dan niet aanvullend archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd in het kader van het dossier waar deze archeologienota deel van uitmaakt.

2.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Op basis van de in het verslag van resultaten beschreven delen van het archeologische vooronderzoek kan een gegronde uitspraak worden gedaan over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed. Er is op basis hiervan een archeologische verwachting opgesteld en de afweging voor de noodzaak tot verder vooronderzoek heeft een voldoende gefundeerde conclusie opgeleverd. Er kon tenslotte in voldoende mate een besluit worden genomen over de impact van alle geplande werken op eventueel aanwezige archeologische resten. Het uitgevoerde vooronderzoek is daarom in volledigheid uitgevoerd.

2.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

n.v.t.

2.3 IMPACTBEPALING

n.v.t.

2.4 WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

n.v.t.

2.5 BEPALING VAN DE MAATREGELEN

In het volgende hoofdstuk (of de volgende hoofdstukken indien er meerdere maatregelen in parallel worden geadviseerd) wordt gespecificeerd welke maatregelen aan de voorgenoemde conclusies van het gemotiveerde advies worden gekoppeld.

3 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN – GEEN VERVOLG

Er wordt geen aanvullend archeologisch onderzoek geadviseerd in het kader van deze archeologienota en de bijbehorende vergunningsaanvraag.

Wel blijft de meldingsplicht gelden bij toevalsvondsten (ofwel de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013). Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.²

² Procedure: een archeologische toevalsvondst dient binnen drie dagen gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, waarbij de vondst en haar vindplaats beschermd worden tot tien dagen na het vinden. De melding kan gemaakt worden via de website: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/vondstmeldingen/toevalsvondsten/formulier>.

4 BIBLIOGRAFIE

UITGEGEVEN BRONNEN:

ONUITGEGEVEN BRONNEN:

GERAADPLEEGDE WEBSITES:

GERAADPLEEGD KAARTMATERIAAL:

AGIV (2021) ORTHOFOTOMOZAÏEK, MIDDENSCHALIG, WINTEROPNAMEN, KLEUR, MEEST RECENT, VLAANDEREN. 2020.03. AGENTSCHAP INFORMATIE VLAANDEREN. BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE](http://www.geopunt.be).

AGIV (2023) AGENTSCHAP VOOR GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: GROOTSCHALIG REFERENTIEBESTAND (GRB). BESCHIKBAAR OP: [HTTP://WWW.GEOPUNT.BE/CATALOGUS/DATASETFOlder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162](http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/7c823055-7bbf-4d62-b55e-f85c30d53162).

OVERIGE BRONNEN:

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED (2019) CODE VAN GOEDE PRAKTIJK VOOR DE UITVOERING VAN EN RAPPORTERING OVER ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK EN ARCHEOLOGISCHE OPGRAVINGEN EN HET GEBRUIK VAN METAALDETECTOREN (VERSIE 4.0). VLAAMSE OVERHEID.

5 LIJSTEN VAN OPGENOMEN FIGUREN EN TABELLEN

5.1 FIGUREN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---

5.2 TABELLEN:

Tabel 1. Administratieve gegevens.....	4
--	---